

FTN och dess verksamhet

Gunnar Andersson

gunnar.andersson@ActStrats.com

11 maj 2015

1. Inledning

Den svenska försäkringsbranschen

Det kan vara på plats att ge lite bakgrundsfakta om den svenska försäkringsbranschen:

- I Sverige finns ungefär 400 försäkringsföretag varav 130-140 stycken är rikstäckande
- Merparten av försäkringsföretagen organiserar sig i branschorganisationen Svensk Försäkring
- Svensk Försäkring representerar ungefär 98% av volymen på marknaden
- Premieinkomsten 2013 var för svensk skadeförsäkring cirka 67 mdr SEK
- Premieinkomsten 2013 var för svensk liv- och pensionsförsäkring cirka 201 mdr SEK
- Försäkringsbranschens samlade tillgångar var cirka 3 000 mdr SEK ultimo 2013

1. Inledning

Nämnder i svensk försäkring

I försäkringsbranschen har det under 1900-talet funnits olika "nämnder". Idag kan vi förlita oss på följande nämnder:

- Ansvarsförsäkringens personskadenämnd (APN)
- Personförsäkringsnämnden (PFN)
- Nämnden för rättskyddsfrågor (NRF)
- Ombudskostnadsnämnden (OKN)
- Ombuds lämplighet (POL)
- Svenska Livförsäkringsbolags Skattenämnd
- Försäkringsstatistikkommittén (FSK)
- **Försäkringstekniska forskningsnämnden (FTN)**
- Personskadekommittén (PSK)
- Regelnämnden
- Statistikdelegationen (SD)
- Stiftelsen för professur i försäkringsrätt vid Stockholms Universitet
- Liv- och Skadeförsäkringsutskottet
- Utskott för sjö- och transportförsäkring
- (Medicinska forskningsnämnden)

2. FTNs historia

Historien

Nämnden bildades 1950 för att de **svenska livbolagen** skulle kunna genomföra gemensamma utredningar baserade på material från bolagen. Exempelvis påbörjade man årliga **dödlighetsundersökningar** redan i början av 50-talet. Periodvis har man också arbetat med **sjuklighetsundersökningar**. FTN fick 1993 Sveriges Försäkringsförbund, numera Svensk Försäkring, som sin huvudman.

Vi vet av erfarenhet, bland annat tack vare de årliga undersökningarna, att det är en skillnad mellan dödligheten i befolkningen och bland försäkrade. Denna kunskap är viktigt för att fastställa korrekta premietariffer för de enskilda medlemsbolagen. Försäkringsselektionen gör att den senare dödligheten är lägre än i befolkningen. Finansinspektionen (FI) förlitar sig ofta på nämndens resultat.

Osäkerheten i skattningarna av dödligheten hos enskilda bolag har ansetts så stor att det varit nödvändigt att genomföra gemensamma utredningar.

Inom de flesta europeiska länder baseras försäkringsdödligheten på den officiella befolkningsdödligheten. Då vi vet att det är skillnad på de två dödligheterna är det vår uppfattning att vi inom detta speciella område varit privilegierade i Sverige. De gemensamma undersökningarna har bl a använts för framtagningen av det tekniska underlaget för G90 som gjordes i slutet av 1980-talet.

2. FTNs historia

Ordföranden och sekreterare i FTN

Ordföranden:

- Karl-Gustav Hagstroem 1950 - 1956 (?)
- Fredrik Esscher 1956 - 1959 (?)
- Harald Bohman 1959 - 1985
- Björn Ajne 1985 - 2000
- Gunnar Andersson 2000 -

Sekreterare:

- Håkan Prawitz 1950 - 1964 (?)
- Jan Jung 1964 - 1987
- Nils Wikstad, biträdande till Jan Jung
- Arne Sandström sekreterare 1987 - 2011
- Rikard Bergström 2011 -

Det finns en viss osäkerhet i uppräknningen ovan, årtalen bygger på troliga pensioneringsåldrar.

2. FTNs historia

Nuvarande (2015) ledamöter i FTN

Nämndens ledamöter utses varje år av Svensk Försäkrings styrelse. Detta görs i samband med årsmötet varje vår. Förslag på ledamöter tas fram av nämndens ledamöter.

- Gunnar Andersson, ActStrats, ordförande
- Susanna Björkwall, FCG, ledamot
- Boualem Djehiche, KTH, ledamot
- Åsa Larson, Fiansinspektionen, ledamot
- Filip Lindskog, KTH, ledamot
- Esbjörn Ohlsson, Länsförsäkringar, ledamot
- Bengt von Bahr, Finansinspektionen, ledamot

Som sekreterare fungerar Rikard Bergström, Svensk Försäkring.

2. FTNs historia

Avlidna aktuarier med koppling till FTN

Ett axplock av kända numera avlidna aktuarier i Sverige, alla med skiftande berömmelse:

Karl-Gustav Hagstroem, Håkan Prawitz, Pehr Wilhelm Wargentin, Carl Johan Malmsten, Hugo Gylden, Ivar Fredholm, Gösta Mittag-Leffler, Edward Phragmén, Nils Ekholm, Nils V.E Nordenmark, Filip Lundberg, Harald Cramér, Fredrik Esscher, Waldemar Odhnoff, Ove Lundberg, Lars E. Torén, Harald Bohman, Åke Svensson, Björn Ajne, Jan Jung, Olof Thorin, C.-O. Segerdahl, G. Stoltz, K. Englund, F. Malmquist, Knut Hultman, ...

samt

Anders Lindstedt (1854-1939), socialförsäkringens fader, hjärnan bakom Sveiges första försäkringsrörelselagstiftning (1903 års lag om försäkringsrörelse) och KTHs rektor 1903-09:

ANDERS LINDSTEDT

3. FTNs uppdrag

FTNs uppgifter

Nämnden uppgifter enligt stadgarna (kanske något väl ambitiösa i dag):

- Att **följa** och **stödja** den försäkringstekniska och försäkringsstatistiska forskning, som bedrivs inom försäkringsbolagen, vid Stockholms universitets institut för försäkringsmatematik och matematisk statistik, och vid andra institutioner.
- Att ta **initiativ** till utredningar och annan verksamhet inom det försäkringstekniska och försäkringsstatistiska området.
- Att **verkställa** utredningar genom sekreteraren eller annan därtill lämpad person, kommitté eller institution.
- Att vid behov **biträda** branschorgan med tekniska och statistiska utredningar.
- Att **främja** publiceringen av forskningsresultat på området.
- Att i övrigt **främja** forskningen på området genom åtgärder som nämnden finner lämpliga.

Förutom de uppgifter som omnämns ovan försöker nämnden att bidra till att bibehålla och utveckla aktuariell kompetens i Sverige.

3. FTNs uppdrag

Utveckling av FTNs arbetsområde

Under 1960-talet började nämnden även att genomföra utredningar inom **skadeförsäkringsområdet**. Av kanslitekniska skäl upphörde detta arbete i början av 1990-talet (Läs: den mest lämpade personen för detta gick i pension).

Under 1990-talet har nämndens verksamhet "effektiviserats" och bland annat på grund av bristande resurser endast genomfört de ovan nämnda årliga dödlighetsundersökningarna. Metodiken ses ständigt över, dels beroende på av datorernas intåg i samhället och dels på grund av (samverkan?) metodutveckling, exempel är övergången från så kallade Makeham-modeller till Lee-Carter-modeller.

För att trots minskade resurser skapa en god grund för framtida aktiviteter inom det försäkringstekniska området har nämnden vid upprepade tillfällen arbetat med att ta fram en **katalog över olika tänkbara framtida forsknings- och utredningsprojekt**. Katalogen har varit tänkt att användas som en inspirationskälla för studenter, enskilda bolag, universiteten eller andra forskningsinstitut.

3. FTNs uppdrag

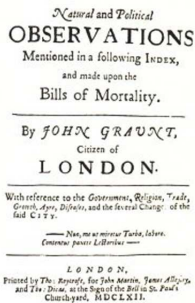
Starten (?) på dödlighetsundersökningar

Det som brukar betraktas som startpunkten för demografin, och därmed också för den del av livförsäkringsmatematiken som är deskriptiv, är en rapport skriven av **John Graunt (1662)**.

Rapportens syfte var att studera dödsorsaker bland befolkningen för att försöka få kontroll över pesten och dess utbredning i London.

En kanske kändare undersökning publicerades av **E. Halley (Breslau, 1687-91)** som på allvar svarade på en del grundläggande frågor inom livförsäkringsmatematiken, exempelvis producerade han den förmodligen första **överlevelsefunktionen** samt bestämde ett pris på en **annuitet**.

I Sverige har vi **Pehr Wargentin** vars arbete lade grunden till SCB, 1755-57. Wargentin producerade den första nationella dödlighetstabellen.

3. FTNs uppdrag

Förväntad återstående livslängd, svensk försäkring

Försäkringsdödligheten har utvecklats mycket under de senaste dryga 100 åren:

Tabell	Kvinnor 50 år	Kvinnor 65 år	Kvinnor 80 år	Män 50 år	Män 65 år	Män 80 år
1891	24,0	13,2	5,4	22,4	12,2	4,9
R32	26,9	15,2	6,4	26,1	14,5	5,9
M64	31,6	19,0	9,1	28,0	16,0	7,1
M90	39,4	25,6	13,5	33,7	20,4	9,6
DUS06	36,1	22,1	10,3	33,2	19,6	8,6
<i>DUS14_{bef}</i>	37,4	22,7	10,0	34,9	19,9	8,3

(Källa: DUS, 2007 och 2014, Sveriges Försäkringsförbund)

3. FTNs uppdrag

FTNs första forskningsrapporter

FTN producerade så kallade meddelanden, vars ämnen varierade med tiden:

Förteckning över Försäkringstekniska forskningsnämndens meddelanden,
nr. 1--9

1.	Angående nämndens meddelanden	7.12.1951
2.	H. Prawitz: Värdering och ränteberäkning i återbäringstekniken	
3.	H. Prawitz: Nyplaceringsrätletekniken i återbäringssplanen.	
4.	Angående nämndens meddelanden.	
5.	F. Lundberg: Försäkringstekniken enligt 1948 års försäkringslag. - En framställning av huru jag såg på frågan, då jag var medlem av 1942 års försäkringsutredning	19.12.1952
6.	Dödsorsaksundersökning 1952	31.12.1952
7.	Referat av förhandlingarna vid den av försäkringstekniska och medicinska forskningsnämnderna den 1 dec. 1952 anordnade konferensen med överläkareföreningen angående 1952 års dödsorsaksundersökning.	11.2.1953
8.	Bengt Åkerberg: Några satser om uppfostringsränta	15.7.1953
9.	Prognos för dödligheten i den svenska befolkningen och bland livsfallsförsäkrade.	2.2.1954

3. FTNs uppdrag

Nämndens framtid

Det huvudsakliga arbetet handlar idag om **dödlighetsundersökningar** och **sjuklighetsundersökningar**.

I samband med att vi för några år sedan införde **likabehandlingsdirektivet** (EU-direktiv) i svensk lag har vi också undersökt motorfordonsförsäkring och dess utfall med koppling till kön. Detta är numera en nedlagd fråga. Legalt har vi idag inom försäkring inte möjlighet att använda (bland andra likabehandlingsfaktorer) kön som en premiebestämmande faktor.

Finansiell matematik är numera en viktig fråga för försäkringsbranschen och frågor med koppling till just detta ämne har fått en stor betydelse. Det har dock ännu inte föranlett några undersökningar i nämndens regi.

Ett annat väsentligt område är frågan om försäkringsföretagets solvens. Här brukar man använda begreppet "Solvens II", men egentligen handlar det om att **marknadsvärdera balansräkningar**.

Nämnden har idag en fortsatt, om än förändrad, viktig oberoende roll inom svensk försäkring.

3. FTNs uppdrag *Som sagt, likabehandling!*

